

Vogelfestivals: een nieuwe vorm van avitoerisme (1)

Roel Cosijn

Het vogelen als hobby en als passie ontwikkelt zich sterk in Noord-Amerika. Het gaat er daarbij al lang niet meer om, om met een autorit van een paar honderd kilometer een nieuwe soortnaam aan de vogellijst toe te voegen. Vogelrecreatie en -toerisme, het vogelen, heeft in Noord-Amerika zo'n omvang en zo'n economisch gewicht verkregen dat het een eigen niche heeft veroverd binnen het toerisme: *avitoerisme*. Het avitoerisme voor jong en oud, voor professionals en liefhebbers, voor gevorderden en beginners is een tijdverdrijf dat, met de Angelsaksische landen voorop, wereldwijd een toenemende belangstelling ondergaat.

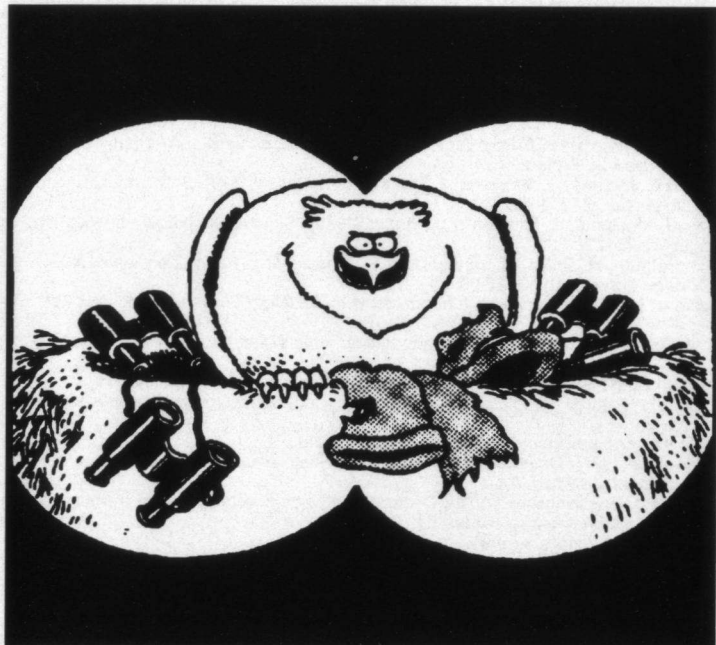
Maar het avitoerisme groeit niet alleen, ook vindt er diversificatie plaats. Veel vogelaars zijn bereid lange afstanden af te leggen voor de uitoefening van hun hobby. Dit is nu ook ontdekt door een aantal Noordamerikaanse dorpen, steden en staten die avifaunistisch iets bijzonders bieden. Daarop spelen zij in met een nieuwe loot aan de stamboom van het avitoerisme: de vogelfestivals (*festival birding*, *birding festivals*). Deze ontwikkeling is nu zo'n tien jaar oud en lijkt zich nu uit te breiden naar de Oude Wereld. Voor 1997 staan daar vier festivals op het programma: in Israël, Polen, Hongarije en Roemenië. Dit eerste artikel biedt u een overzicht over de ontwikkeling van vogelfestivals, wat het zijn, wat hun betekenis is en welke vogelfestivals er zijn.

Inleiding

Amerikanen zijn enthousiaste vogelaars. Een waarneming van een enkele zeldzame vogel kan al grote hoeveelheden, soms wel duizenden belangstellenden aantrekken, die daarvoor grote afstanden af kunnen leggen. Zelfs een enkele zeldzame vogel kan hoge bestedingen uitlokken. Zo belandde in 1993 een Blauwvoetgent, na op zijn trekroute de verkeerde afslag te hebben genomen, in Austin, Texas. Op één totdag trok de dwaalgast al 2300 belangstellende vogelaars, waarvan de geschatte gemiddelde uitgaven lagen op honderd US\$ per dag¹. Van een regulier-zeldzame vogel op een bepaalde lokatie, de Geelgroene Vireo in het Laguna Atascosa NWR (= *National Wildlife Refuge*) bij Brownsville,

Texas, is de jaarlijkse opbrengst op US\$ 100.000 geschat².

Verspreid over geheel Noord-Amerika ontwikkelen gemeenschappen, dorpen en stadjes vogelfestivals waarmee zij bijzonderheden van plaatselijke avifauna in de schijnwerpers plaatsen. Deze eigen avifauna kan variëren van de dansende kraanvogels bij zonsopkomst tot de trek van de neotropische trekvogels langs de kust van de Golf van Mexico, van overwinterende vogelmassa's tot minipopulaties van bijna uitgestorven soorten. Overal verspreid over Noord-Amerika huldigen gemeenschappen het rijke vogelleven door bijzondere activiteiten te organiseren voor vogelaars. Het is een productieve combinatie van plaatselijke economische doelstellin-

De Amerikaanse Zeearend is het meest populaire boegbeeld van vogelfestivals in Amerika.

gen, contacten tussen vogelaars en het ziertjes winnen en verbreiden van de blijde boodschap: bescherm de vogels. Voor de plaatselijke economie kan zo'n festival big business zijn. Voor diverse stadjes brengt het avitoerisme al miljoenen dollars op. De *National Fish and Wildlife Foundation** steunt actief de ontwikkeling van het avitoerisme en de vogelfestivals als een instrument om de plaatselijke gemeenschappen duidelijk te maken dat de bescherming van wilde vogels niet zozeer geld behoeft te kosten, maar juist kan bijdragen tot de plaatselijke economie. Om duidelijk te maken dat natuurreservaten geen economisch dode gebieden zijn, maar juist voor de lange termijn interessante economische mogelijkheden bieden. Een aantal festivals steunt men daarom met subsidies. In 1996 heeft de *American Birding Association* zich aangesloten bij deze promotie van vogelfestivals.

Wat zijn vogelfestivals?

Er is geen definitie van wat een vogelfestival is. Maar de Noord Amerikaanse vogelfestivals lijken steeds uit een vaste combinatie van doelstelling, organisatie en programma-onderdelen te bestaan.

Het doel van vogelfestivals

Vogelfestivals zijn geen doel op zich. Het algemene doel van de vogelfestivals is steeds de integratie van plaatselijke economische ontwikkeling en vogel-, habitat- en milieubescherming met behulp van educatieve activiteiten. Het festival is een periodiek, meestal jaarlijks herhaald festijn.

De organisatie van vogelfestivals

De organisatie van vogelfestivals blijkt steeds een vorm van publiek-private samenwerking, steeds is er een trits van samenwerkende organisaties: particuliere natuurorganisaties, plaatselijke middenstand en bedrijfsleven en overheidsinstanties die zijn betrokken bij het beheer en de kwaliteit van het landelijk gebied.

Programma's van vogelfestivals

De programma's zijn steeds een activiteitenmix van vijf elementen:

1) veldexcursies

Per festival zijn er soms wel tientallen veldexcursies naar keuze: loop-, kano-, boot- en bus-excursies, nachtextcursies maar ook *self-guided driving tours*. Vaak is er een speciale nachtelijke uilenexcursie in het programma, de *owl prowls*, en veel excursies gaan naar observatiepunten en -hutten. Ook een dagtelling van soorten en uitleg over tellingen kan tot het veldprogramma behoren.

2) presentaties, seminars, workshops en/of tentoonstellingen

Trekkers zijn vaak enkele presentaties door regionaal of nationaal bekende grootheden uit de vogelwereld, maar ook plaatselijke vertellers die historische verhalen voordragen waarin wilde vogels een rol spelen. De *keynote speaker* is vaak een bekende auteur van vogelboeken. Zo trok een grootse avondpresentatie van de onlangs overleden Roger Tory Peterson op het eerste vogelfestival van Harlingen, Texas een menigte van meer dan duizend belangstellenden.

Seminars en workshops richten zich veelal op ecologie en bescherming van soorten of op problemen van soortidentificatie.

Tentoonstellingen richten zich veelal op ecologie en bescherming van vogels en op plaatselijke natuurbeschermingsinitiatieven, of kunnen bijvoorbeeld thematisch aangeboden kunstwerken van lokale kunstenaars zijn in een plaatselijke galerie.

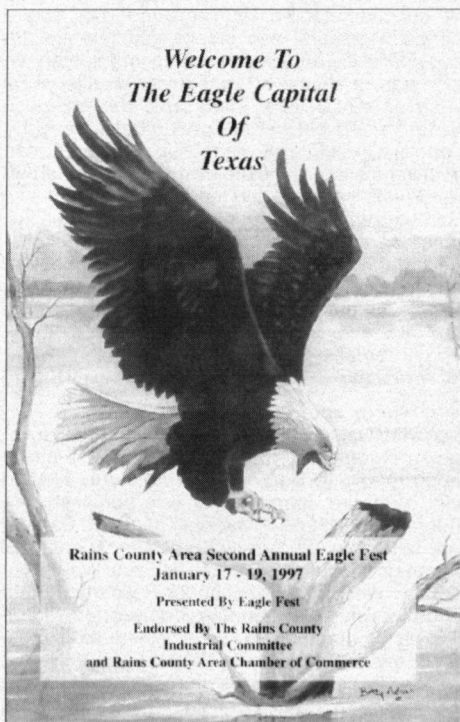
3) beurzen

Op de beurzen zijn er allerlei stands, waarin natuurorganisaties zichzelf bevorderen en samen met de plaatselijke middenstand allerlei zaken te koop aanbieden: T-shirts, sweaters, petjes, posters, boeken, souvenirs enzovoorts. Dit kan zijn gecombineerd met bijvoorbeeld speciale door lokale middenstand gesponsorde deelgebeurtenissen.

4) kinder- en familieprogramma's

5) diverse extra's

De mogelijke extra's verschillen per festival. Vaak in combinatie met de beurs kunnen hier toe bijvoorbeeld behoren demonstraties met levende vogels (vaak valkerij), demonstraties met verrekijkers en telescopen, het signeren van nieuwe vogelboeken, recepties en/of een banquet met de toespraak van de *keynote speaker*. Populair is het 'verrekijker hospitaal', waar gesponsord door een fabrikant men gratis schoonmaak en kleine reparaties aan verrekijkers aanbiedt. Ook wedstrijden kunnen een onderdeel van het programma zijn zoals

Omslag van een uitgebreid programmaproefje. De Amerikaanse Zeearend die maar liefst zes vogelfestivals op zijn naam schreef, als publiekatrækker.

een wedstrijd voor amateurvogelfotografie. Incidenteel zijn er ook gebeurtenissen als het vrijlaten van een gerehabiliteerde stootvogel, of zijn zaken als vlinderexcursies en vleermuisexcursies in het festivalprogramma opgenomen.

Ook kunst en ambachtswerk spelen vaak een belangrijke rol op de festivals: er is vaak een *arts and crafts fair*, aankoop van en deelname aan workshops met betrekking tot kunst en ambachtelijk handwerk, zoals schilderen en houtsnijden van vogels is vaak een mogelijkheid, soms is er een *art gallery tour*. Waar dat toepasselijk is, zijn er demonstraties van Indiase kunst en folklore, zoals bijvoorbeeld een traditioneel-Indiase drum- en dansceremonie die overwinterende Amerikaanse Zeearenden welkom heet bij een *Eagle festival*.

Tot geheel anderssoortige activiteiten die in een festival kunnen worden ondergebracht behoren zaken als vlieger-demonstraties, een barbecue (*Birdless Barbecue* natuurlijk), films, concerten enzovoorts.

De Noord Amerikaanse vogelfestivals hebben steeds een hoog educatief en sociaal gehalte, zij zijn veelal breed in opzet, vooral met de bedoeling een maximale hoeveelheid belangstellenden aan te trekken. Vogelfestivals combineren uitstekende mogelijkheden voor het waarnemen van vogels met veldexcursies, educatieve programma's, enthousiaste sprekers en gidsen met de plaatselijke gastvrijheid. Voor de vogelliefhebber biedt het festijn een vogelreis, een makkelijke en comfortabele kennismaking voor beginnende vogelaars, een unieke gelegenheid om vogelaars uit andere landen te ontmoeten en zich aan te sluiten bij vogelaars van allerlei niveau en met velerlei interesses. Het enthousiasme van zoveel gelijkgezinde vogelaars werkt aanstekelijk. Met het enthousiasme draagt men veel kennis en informatie over en maakt men tegelijk veel nieuwe vrienden.

Samenvattend: een vogelfestival is een jaarlijks, meerdaags toeristisch-recreatief evenement ter bevordering van het samengaan van plaatselijke economische ontwikkeling en bescherming van vogels, en bestaande uit een activiteitenmix van ten minste veldexcursies, seminars, tentoonstellingen en beurs.

Wat zijn er voor vogelfestivals?

Vogelfestivals zijn opwindende avontuurlijke vogelarrangementen die de afgelopen tien jaar in hoog tempo in Noord-Amerika tot ontwikkeling zijn gekomen: inmiddels al vele tientallen, ten minste 53 in 1996^{3, 4}, waarvan negen in Canada en de rest in de Verenigde Staten. Binnen de Verenigde Staten is vooral het zeer vogelrijke Texas, met bijna zeshonderd waargenomen soorten, ruim 75% van alle vogelsoorten van de VS, als de nummer-één vogelbestemming in dat land, erg actief: acht vogelfestivals in 1996. Het eerste Texaanse vogelfestival was de *Annual Hummer/Bird Celebration* in 1988⁵. Een eerste registratie van vogelfestivals voor 1997 telt er 69⁶, maar men verwacht er zeker tachtig te zullen registreren. De registratie is niet volledig en

het werkelijke aantal ligt voor 1997 wellicht rond de honderd Noord Amerikaanse vogelfestivals. Wie dat zou willen, kan het hele jaar in de Verenigde Staten en Canada rondtrekken van het ene naar het andere vogelfestival.

De meeste vogelfestivals stellen een belangrijk avifaunistisch fenomeen in het brandpunt, de vogelhotspot (niet te verwarren met hutspot). Dit kan een ongewoon sterke concentratie van bepaalde vogelsoorten, van zeldzame soorten of juist een grote verscheidenheid aan vogelsoorten zijn, zoals lokaties waar geconcentreerde trekbewegingen en stuw optreden. Maar ook heel specifieke vogelsoorten kunnen als boegbeeld van de festivals optreden. De meest populaire soort in festivals in 1996 is de Amerikaanse Zeearend, die als *bestseller* zo u wilt maar liefst zes festivals op zijn naam schreef: *Eagle Fest* (Dallas, Texas), *Quad Cities Bald Eagle Days* (Quad Cities, Illinois), *Winter Wings Festival* (Lake Village, Arkansas), *9th Annual Upper Skagit Bald Eagle Festival* (Concrete, Washington), *Eagle Watch Weekend* (Winona, Minnesota) en het *Alaska Bald Eagle Festival* (Haines, Alaska). Maar ook de Prairiekraanvogel mag er zijn met vier festivals, terwijl diverse vogelsoorten elk één festival op hun naam schreven: de Trompetzwaan, de Roodkeelsialia (= de beroemde *bluebird*), de Canadese Gans, de Sneeuwvangs, de IJsdruiker, de Roodkopgier, maar ook kolibri's en havik- en buizerdachtigen. Ook uiterst zeldzame vogelsoorten hebben hun eigen festival: de endemische Kirklands Zanger met een lokale, tevens wereldpopulatie van minder dan duizend vogels/vijfhonderd paar (Mio, Oscoda County, Michigan) en het bijna uitgestorven Prairiehoen met een lokale populatie van een tiental vogels op een wereldpopulatie van een zestigtal dieren (Attwaters Prairie Chicken National Wildlife Refuge, Eagle Lake, Texas).

Daarbij kan het aantal individuen van de boegbeeld-soort sterk uiteenlopen: van een tiental Prairiehoenders (*Prairie Chicken Festival*) of een veertigtal Amerikaanse Zeearenden (*Eagle Fest*) tot zo'n vierduizend Amerikaanse Zeearenden (*Alaska Bald Eagle Festival*) of vijfhonderdduizend overwinterende Prairiekraanvogels (*Wings Over the Platte Festival*).

De betekenis van vogelfestivals

Vanuit diverse gezichtspunten is er veel te zeggen voor de organisatie van vogelfestivals: het zijn ambassadeurs voor de bescherming van de vogels. Vogelfestivals zenden een belangrijk promotioneel signaal uit naar de plaatselijke bevolking en naar de plaatselijke overheden, voor het belang van de bescherming van vogels en natuurgebieden voor de lokale economie. Economisch onderzoek heeft laten zien dat de vogels en de natuurgebieden via de festivalorganisatie een belangrijke inkomstenbron voor de gemeenschap kunnen zijn. Vaak vragen beschermingsactiviteiten bescheiden financiële investeringen, waar binnenkomende vogelaars een grote financiële opbrengst tegenover kunnen zetten. Bekende, succesvolle vogelfestivals zijn *Wings Over Willcox* (Arizona, januari), *Wings Over the*

Platte (Nebraska, maart) en het *Rio Grande Valley Birding Festival* (Harlingen, Texas, november). *Wings over Willcox* richt zich op de twaalfduizend overwinterende Prairiekraanvogels: circa vijfduizend bezoekers. *Wings Over the Platte* richt zich op de extravagantie van circa vijfhonderdduizend Prairiekraanvogels over honderd-twintig kilometer - de grootste concentratie kraanvogels ter wereld - als blikvanger voor zo'n achthonderd deelnemers.

Het *Rio Grande Valley Birding Festival*, in november 1996 voor de derde maal georganiseerd⁷, richt zich op de Rio Grande Valley, een migratiecorridor en rustplaats voor veel trekvogels en tevens de noordgrens van de verspreiding van een aantal neotropische soorten vogels. Bijvoorbeeld dit laatste festival is een initiatief van de plaatselijke Kamer van Koophandel, die research, planning en een stuurgroep van vrijwilligers instelde⁸. Het festival bood in 1996 acht vogelexcursies aan (waaronder bijvoorbeeld een papegaaientoeer en een excursie om de inrichting van tuinen ten behoeve van vogels te bekijken), dertien seminars (sterk uiteenlopend in thema van 'identificatie van Noordamerikaanse sterna's tot 'vogelaarshumor') en drie workshops (bijvoorbeeld over vogelfotografie). De meeste belangstelling trok toch wel de beurs, in 1994 met 34 standhouders, in 1996 al met 75 standhouders. Het festival is een succes, in 1995 met 1600 deelnemers die in US\$ 1,67 miljoen in de gemeenschap brachten. In 1996 is het aantal deelnemers gestegen tot circa 1800 personen. Van alle deelnemers kwamen er 650 personen van buiten de regio, afkomstig vanuit veertig deelstaten en drie andere landen; dit waren bijna uitsluitend *hardcore* vogelaars. Van de lokale belangstellenden bestond circa de helft uit fervente vogelaars, de andere helft waren mensen met een meer algemene interesse die alleen aan één of twee van de seminars en excursies hebben deelgenomen. Het festival is inmiddels voor Harlingen, Texas één van de grootste, meest significante jaarlijkse evenementen⁹.

Vergelijkbare aantallen belangstellenden trekken bijvoorbeeld het eerste *Eagle Fest* (Texas, januari) en het vierde *Kachemak Bay Shorebird Festival* (Homer, Alaska, mei), beide met elk circa tweeduizend deelnemers, of het achtste *Upper Skagit Bald Eagle Festival* (Concrete, Washington, februari) met circa vijftienhonderd deelnemers (alle cijfers uit 1996).

Andere festivals zijn wat minder groots, zoals bijvoorbeeld het *Eastern Shore Birding Festival* in Virginia dat in 1996 met zestien vogelexcursies plus workshops zo'n zevenhonderd deelnemers trok¹⁰. Maar de meeste vogelfestivals trekken veel kleinere aantallen belangstellenden, zo tussen de twee- en driehonderd deelnemers¹¹. Toch zijn het voor Europees avitoerisme nog respectabele aantallen avitoeristen.

De betekenis van een festival reikt echter veel verder dan louter het aantal bezoekers tijdens het festival zelf. De promotie van het festival en de avifauna hebben tot gevolg dat in de periode rond het festival een veel groter aantal vogelaars op de lokatie afkomen.

Zo trekken de half miljoen kraanvogels in Nebraska tijdens hun bijna tweemaandelijks winterverblijf naar schatting tachtigduizend bezoekers niet die zozeer op het festival afkomen, maar wel mede vanwege de publiciteit rond het festival tot een bezoek worden aangezet.

Vogelfestivals in Europa (1997)

Acht jaar geleden sloeg de vonk over naar de Oude Wereld en toen werd het eerste vogelfestival in Israël georganiseerd door dr. Reuven Yosef, directeur van het *International Birdwatching Centre*. Pas in 1995 volgde het tweede vogelfestival in de Oude Wereld: het eerste vogelfestival in Polen. In 1996 volgde het eerste vogelfestival in Hongarije en in 1997 volgt Roemenië! Deze ontwikkelingen vinden vrij onafhankelijk van elkaar plaats: er is geen centrale organisatie die deze festivals opzet, hoewel de Brit John Brodie Good (*WildWings*) heel stimulerend en initieënd optreedt in de Oosteuropese festivals. Deze festivals voorzien in een eigen functie: vogelaars zijn vaak onafhankelijke reizigers, geen typische groepsreizigers, maar toch voelen een aantal mensen enige reserves om in genoemde landen zelfstandig rond te reizen of hebben zij toch behoefte aan enig gezelschap met gelijkgestemde interesses.

Het Eilat Bird Festival in Israël

Het Eilat Bird Festival in Israël trekt nu jaarlijks zonnig honderdvijftig deelnemers. Het grootste contingent buitenlandse deelnemers zijn natuurlijk de Britten met ruim een kwart van alle buitenlandse deelnemers. Maar zij worden op de voet gevolgd door de Duitsers met amper een kwart van alle buitenlandse deelnemers. Op de derde plaats staan de Noord Amerikanen met toch nog éénzesde deel van alle deelnemers: vooral leden van de Audubon verenigingen en medewerkers van universiteiten en andere opleidingsinstellingen. De overige deelnemers komen uit landen verspreid over de hele aardbol, maar vooral toch met een (koloniaal)-Angelsaksische achtergrond: Kenia, Ghana, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika en Australië.

In Israël vindt het achtste vogelfestival plaats nabij Eilat (16-23 maart 1997), een uitgelezen plek om de massale trek te beleven van de vogels van Afrika naar Europa, te midden van voor ons heel interessante standvogelsoorten. 211 soorten zijn er gezien tijdens de voorgaande vogelfestivals. Er zijn excursies naar een ringstation, een vogelpark, oases en reservaten, en een optionele terreinwagentour naar de Negevwoestijn en de Judeawoestijn.

Het vogelfestival in Polen

Het eerste vogelfestival in Polen¹² trok in 1995 zonnig negentig deelnemers, in 1996 honderdvijftien deelnemers (waarvan negentig procent Britse vogelaars aangevuld met een enkele Duitser, Nederlander, Amerikaan, Noor en Deen). Het eerste Poolse vogelfestival was een onafhankelijk initiatief van de Poolse ornitholoog Maciej Zimowski (*Bird Service*). Het Poolse vogelfestival wil ook aan de overheid tonen, dat verantwoord toerisme op lange termijn mede een alternatieve

De samenwerking bij het Israëlische vogelfestival met het ringstation International Birdwatching Center Eilat staat garant voor interessante ontmoetingen van nabij, zoals deze Rüppells Grasmus.
Foto: Reuven Yosef.

Ook krijgt men op het ringstation de kans de Moabmus, een broedvogel uit het Midden-Oosten, te zien te krijgen.
Foto: Reuven Yosef.

inkomstenbron kan zijn voor een (te zwaar) bosbouwkundig gebruik van het laatste en beroemde Europese laaglandoerwoud, Bialowieza. Het laatste Poolse vogelfestival kreeg ook voor het eerst ruime aandacht in de Poolse media. Het vogelfestival in Noordoost-Polen (10-18 mei 1997) biedt u de kennismaking met het beroemde oerbos van Bialowieza en de ongerepte moerassen, waarmee u zich in het oerlandschap van Nederland waant. Tijdens de voorgaande vogelfestivals zijn hier 216 vogelsoorten gezien. Elke dag kunnen de deelnemers begeleide wandelingen maken, fietsen huren of gebruik maken van busexcursies geregeld door de festivalorganisatie om zo de beste vogelgebieden in het oerwoud en in de Biebrza- en Narewmoerassen te kunnen bezoeken. Een optionele zevendaagse verlenging (18-24 mei 1997) als een traditionele vogelreis wordt erbij aangeboden voor een kennismaking met het vogelrijke Zuidoost-Polen die vele aanvullingen op de checklist oplevert.

Het vogelfestival in Hongarije

Het vogelfestival in Hongarije¹³ ging in 1996 van start met een voorzichtige try-out. Onder begeleiding van de bekende Britse ornitholoog Gerard Gorman, die al ruim tien jaar in Hongarije woont, heeft men een begin gemaakt met een piepklein festivalletje met twintig bezoekende Britse en Duitse vogelliefhebbers en vijf Hongaarse deelnemers. Lokale medewerking is verleend door werknemers van het Hortobágy Nationaal Park en de Hongaarse Ornithologische Vereniging. Het bijeen brengen van plaatselijke vogelaars, natuurbeschermers en buitenlandse

belangstellenden was het eerste doel en de Hongaarse waardering voor het initiatief was hoog. Na de succesvolle try-out gaat het vogelfestival in Hongarije (16-23 augustus 1997) goed van start aan de rand van het avifaunistische beroemde steppengebied Hortobágy. Op de grassteppe en de moerassen vol bijzondere soorten en op plekken die normaal niet toegankelijk zijn, kunnen de deelnemers nu onder begeleiding excursies maken: te voet, te water, met de fiets of met een minibus.

Het vogelfestival in Roemenië

Het vogelfestival in Roemenië is een veelbelovende première voor 1997 (31 mei - 9 juni), waarin zowel de Donaudelta als het Zuidelijke Karpatengebergte is betrokken. Er zijn zowel dag- als halve-dagexcursies, en zowel loop-, boot- als minibusexcursies voor de deelnemers beschikbaar en ook is informatiemateriaal beschikbaar om zelfstandig routes te lopen. Ook is er een speciale bruine-berenexcursie.

Buiten bovengenoemde 'echte' vogelfestivals, zijn er nog twee typen evenementen in Europa die hier volledigheidshalve kort dienen te worden genoemd: de Britse en de Ierse *Birdwatching Fairs* en de Italiaanse *Fiera degli uccelli*.

De birdwatching fairs

De Britse en de Ierse vogelbescherming organiseren elk jaarlijks een *Birdwatching Fair*. De opbouw van deze evenementen met een kinder- en familieprogramma, beurs, excursiemogelijkheden en dergelijke vertoont heel veel overeen-

komsten met de Noord Amerikaanse vogelfestivals. Toch zijn zij primair een beurs ter promotie van de nationale vogelbeschermingsorganisatie. De integratie van lokale economie en vogelbescherming is niet het doel of streven van deze beurzen en hun promotie en organisatie zijn ook geen lokale aangelegenheid, maar een initiatief van de nationale vogelbeschermingsorganisatie. Wel trekken deze nationale vogelbeurzen zeer grote belangstelling van vele duizenden vogelaars. De *birdwatching fairs* hebben ondanks de gelijkenis toch een wat andere achtergrond en doelstelling dan de vogelfestivals waar dit artikel zich op richt en vallen daarmee buiten het vizier van dit artikel.

Fiera degli uccelli

In Italië worden tijdens de najaarstrek in enkele plaatsen jaarlijks vogelfestivals (*Fiera degli uccelli*) gehouden die geheel op de vogelvangst en het houden van wilde vogels zijn gericht. Daar worden onder meer zangwedstrijden met wilde vogels gehouden en allerlei zaken verkocht die verband houden met de vogelvangst en de vogelhouderij. In streken waar de vogelvangst intensief wordt beoefend, zoals Noord- en Midden-Italië, trekken de evenementen jaarlijks vele duizenden mensen. Sommige van deze evenementen, onder andere die in Brescia, worden al vele tientallen jaren achtereenvolgend gehouden. Dit soort 'vogelfestivals' echter hebben een andere doelstelling dan de vogelfestivals waar dit artikel zich op richt en vallen daarmee buiten het vizier van dit artikel.

Nawoord

Het uitgangspunt bij de vogelfestivals is om de vogelaars zo tegen een lage accommodatieprijs een flexibel programma te bieden, zonder dat daarbij de vogelaars zijn gebonden aan een rigide groepsprogramma en zij individueel naar het festival kunnen reizen. De huidige Europese vogelfestivals zijn in vergelijking met de Amerikaanse vogelfestivals nog veel eenvoudiger, bescheidener van opzet en hebben veel minder bezoekers. Meer dan in Amerika, zijn de vogelfestivals in de Oude Wereld kleinschaliger, minder franje en daarmee meer gericht op de vogelliefhebbers/vogelaars dan op een breder publiek. Hoewel een groeiend aantal mensen nu ook de festivals in Israël en Polen bezoekt, betekent dit dus niet dat die groep en masse vogelt. De variëteit aan goede lokaties is steeds zo groot, dat het steeds ook goed mogelijk is er zelfstandig op uit te trekken en de ontmoetingen met andere vogelaars te beperken tot het verblijf in het hotel, bij lezingen en dergelijke. Zodoende is het mogelijk dat zowel de meer individualistische *twitchers*, de 'soortenjagers' aan hun trekken komen, als ook vogelaars die meer getrokken worden door sociale aspecten, alsook mensen die minder goed ter been zijn en zich liever beperken tot speciale goede observatiepunten.

In een tweede artikel komt nader aan de orde hoe vogelfestivals tot stand komen, wat de verschillen zijn tussen de Noord Amerikaanse en de Europese vogelfestivals, hoe de vogelfestivals bijdragen aan vogelbescherming en hoe vogelfestivals een deel zijn van bredere toeristisch-recreatieve ontwikkelingen.

■ Roel Cosijn, per adres Natour Stichting, postbus 762, 7550 AT Hengelo (O).

Bronnen:

- 1 Patterson, C. (1994): Wrong 'tern' boosts economy. *Eco Tourism Management* (1): 2.
- 2 *Birdwatching's Economic Impact In Texas (1993)*: Texas Parks and Wildlife Department Press Release, augustus 1993.
- 3 National Fish and Wildlife Foundation (1996): 1996 Directory of Birding Festivals. 18 maart 1996. <http://www.nfwf.org/birdfst.htm>. Tevens: <http://www.birdwatcher.com/html/BdFestiv.htm>. (18 december 1996).
- 4 Anonymus (1996): Tours and Conventions. Eyrie-Birding Conventions and Festivals. 11 augustus 1996. <http://www.eyrieusa.com/confest.html> (18 december 1996).
- 5 Texas Parks & Wildlife (1996): Texas Bird Festivals. <http://www.tpwd.state.tx.us/adv/birding/pif/tbfest.htm>. (18 december 1996).
- 6 Anonymus (1996): Tour and Conventions. 'On the Road Again'. <http://www.eyrieusa.com/confest.html> (2 januari 1997).
- 7 Anonymus (1996): Birding Festival comes to Valley. <http://www.ies.net/coastalcurrent/coverstory.html>.
- 8 Millar, N. (1994): Rio Grande Valley Birding Festival. *Partners in Flight-Aves de las Americas*, 4 (2): 17.
- 9 Mondelinge mededeling, Nancy Millar, Director of the Visitor and Convention Department, Harlingen Area Chamber of Commerce.
- 10 Davis, K.J. (1996): Birding Festival attracts hundreds to Eastern Shore. <http://www.jrnl.com:80/news/96/Oct/jrnl0610196.html> (30 december 1996). Tevens: Davis, K.J. (1996): Eastern Shore Birding Festival draws squeals. <http://www.jrnl.com:80/news/96/Oct/jrnl2410196.html> (30 december 1996).
- 11 Mondelinge mededeling, Paul Green / Greg Butcher, American Birding Association.
- 12 Harris, T. (1995): The last wilderness. *Birdwatch* (oktober): 28-30.
- 13 Romero, A. & P. Stangel (1996): Festival Birding. *Wildbird*, 10 (1): 34-39.

*De National Fish and Wildlife Foundation (NFWF) is ingesteld in 1984 door het Congres van de Verenigde Staten met als doel de particuliere sector met een federale geldstroom te stimuleren tot meer betrokkenheid bij natuurbehoud. De crux zit hem daarin dat de particuliere sector de zelfde hoeveelheid geld moet opbrengen als de federale overheid om aanspraak op de federale gelden te kunnen maken. De operationele kosten van de NFWF worden geheel gedekt uit de particuliere sector. De missie van de NFWF is het ontwikkelen van public-private partnerships ten behoeve van natuurbehoud. In de eerste tien jaar van haar bestaan zag de NFWF kans om circa 150 US\$ miljoen uit te keren aan projecten. De opstelling van de NFWF is om polarisatie te vermijden en vooral constructief op te treden. Het bekendste programma van de NFWF is Partners in Flight - Aves de las Americas, het programma ter bescherming van de neotropische trekvogels.